

Kalendarium powołania kierunku *prawo* na Uniwersytecie Zielonogórskim:

- __maj 2012 r. - pierwsze (nieoficjalne jeszcze) rozmowy o powołaniu kierunku *prawo* na UZ,
- __wrzesień 2012 r. - oficjalne spotkania i rozmowy (środo-wiska prawnicze w regionie, poszukiwanie kadry),
- __7 grudnia 2012 r. - podpisanie porozumienia w sprawie powołania i rozwoju Wydziału Prawa i Administracji na Uniwersytecie Zielonogórskim,
- __30 stycznia 2013 r. - Senat Uniwersytetu Zielonogórskiego przyjął uchwałę o powołaniu na UZ kierunku *prawo*,

__28 maja 2013 r. - decyzja Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego o nadaniu Uniwersytetowi Zielonogórskiemu uprawnień do prowadzenia jednolitych studiów na kierunku *prawo*,

__29 maja 2013 r. - Senat Uniwersytetu Zielonogórskiego przyjął uchwałę określającą zasady rekrutacji na kierunek *prawo*,

__czerwiec 2014 r. - rozpoczęcie pierwszej rekrutacji na *prawo* na Uniwersytecie Zielonogórskim.

esa

DEBATA EKSPERCKA

POWSZECHNA EDUKACJA MUZYCZNA

__Janina Fyk

Wydział Artystyczny, Instytut Muzyki

W ramach *Forum Debaty Publicznej* w obszarze tematycznym *Twórczość, dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze bogactwem Polski*, 21 listopada 2013 r. w Pałacu Prezydenckim w Warszawie miała miejsce trzygodzinna debata ekspercka *Powszechna edukacja muzyczna*. Otrzymała ona patronat Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego i poświęcona została wyzwaniom jakie stoją przed edukacją muzyczną w polskim szkolnictwie ogólnokształcącym. W gronie ekspertów zasiadli: dr Andrzej Białkowski z UMCS w Lublinie (edukacja artystyczna), prof. Urszula Bobryk, prorektor UMCS w Lublinie (dyrygentura chóralna), mgr Bogusław Dziekański - muzyk jazzowy, animator, twórca *Małej Akademii Jazzu* w Gorzowie Wlkp., Aleksandra Kielan - dyrektor Mazowieckiego Centrum Kultury i Sztuki, prof. dr Jerzy Kurcz z Akademii Muzycznej w Krakowie - długoletni kierownik Katedry Badań Edukacyjnych, Violetta Łabanow-Jastrząb - prezes Fundacji „Muzyka jest dla wszystkich”, prof. dr hab. Marek Podhajski z Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku - kierownik Zakładu Analizy i Interpretacji Dzieła Muzycznego, prof. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie dr hab. Małgorzata Suświłło - dziekan Wydziału Nauk Społecznych oraz kierownik Katedry Wczesnej Edukacji. Moderatorem debaty była prof. dr hab. Janina Fyk z Instytutu Muzyki Uniwersytetu Zielonogórskiego, kierownik Zakładu Dydaktyki Muzyki. Wśród wyżej wymienionych osób trzy reprezentowały Zespół Ekspertów Polskiej Rady Muzycznej ds. Muzyki w Szkolnictwie, a mianowicie dr Andrzej Białkowski (przewodniczący Zespołu) oraz prof. dr hab. Janina Fyk i mgr Violetta Łabanow-Jastrząb (członkowie). Dodać

należy, że Polska Rada Muzyczna została wpisana na listę partnerów społecznych MEN.

Ze strony Ministerstwa Edukacji Narodowej udział w debacie wzięła Małgorzata Szybalska - dyrektor Departamentu Jakości Edukacji oraz Krystyna Stańczak-Pałyga z Departamentu Zwiększania Szans Edukacyjnych.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego reprezentowali: wiceminister prof. Wiktor Jędrzejec - dyrektor Departamentu Szkolnictwa Artystycznego i Edukacji Kulturalnej oraz jego zastępca - Mariusz Tokarski. Obecny był także dr Zdzisław Bujanowski - dyrektor Centrum Edukacji Artystycznej i Andrzej Kosowski - dyrektor Instytutu Muzyki i Tańca. Najstarszą uczelnię muzyczną w Polsce reprezentował Sławomir Wróblewski - dziekan Wydziału Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej, Muzyki Kościelnej, Rytmiki i Tańca Uniwersytetu Muzycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Na sali obecni byli również przedstawiciele mediów. Debata była transmitowana na żywo za pośrednictwem internetu.

Gospodarzem debaty był wiceminister Maciej Klimczak, który już na samym początku powitał wszystkich gości i wygłosił słowo wstępne. Wskazał na niebagatelną rolę muzyki w procesie poznawania dorobku cywilizacyjnego i wyraził nadzieję, iż dokona się zmiana nastawienia do wartościowej edukacji muzycznej. Następnie, wprowadzając w debatę, prof. Janina Fyk podkreśliła ogólnorozwojową rolę muzyki i jej wielorakie funkcje. Ponadto, powołując się na petycję Shinichi Suzuki do Jimmy Cartera, prezydenta Stanów Zjednoczonych i członków Kongresu, ukazała wagę wczesnej edukacji muzycznej w rozwijaniu wrażliwości i zdolności dzieci oraz wychowania ich do życia w miłości i pokoju.

Przedmiotem debaty była próba wskazania celów i perspektyw edukacji muzycznej w Polsce, a także zadań naszego państwa w zakresie tworzenia warunków dla rozwoju

kultury muzycznej Polaków. Podczas debaty szukano odpowiedzi na trzy grupy pytań:

- jakie rozwiązania systemowe w zakresie powszechnej edukacji muzycznej powinny zostać stworzone dla dzieci i młodzieży? Jak państwo może wspierać lokalną edukację muzyczną? Jakie działania należy podjąć, aby wzmocnić muzykalność Polaków?
- w jakim kierunku powinna rozwijać się oferta oświaty publicznej w zakresie nauki muzyki? Jakie powinny być kierunki ewolucji podstawy programowej, np. wzbogacenie o nowe treści, czy też zajęcia realizowane na terenie szkół przez artystów muzyków?
- jakie zadania stoją przed wyższymi uczelniami muzycznymi? Jak dobrze kształcić osoby odpowiedzialne za powszechną edukację muzyczną dzieci i młodzieży?

Debata miała niezwykle ożywiony przebieg. Wskazano w niej na konieczność zatrudnienia nauczyciela muzyki w klasach I-III szkoły podstawowej, gdyż stan kompetencji muzycznych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej jest zatrważający. Badania przeprowadzone przez pedagogów Akademii Muzycznej w Gdańsku wykazały, że tylko 11 proc. nauczycieli prowadzących nauczanie zintegrowane zna nazwy dźwięków gamy C-dur. Wszyscy byli zgodni co do tego, że szczególny nacisk należy położyć na edukację muzyczną dzieci poczynając od przedszkola, ponieważ dla kształcenia muzycznego najważniejsza jest pierwsza dekada życia.

W trakcie debaty przytoczono szokujące dane pokazujące, że mamy najniższy od 1922 r. wymiar zajęć muzycznych w szkolnictwie powszechnym. Prof. Jerzy Kurcz zaapelował, aby przywrócić przedmiot *muzyka* w klasach ponadgimnazjalnych, rzucając hasło „od przedszkola do matury”. Równocześnie dr Andrzej Białkowski wskazał, że uczenie muzyki w szkole ogólnokształcącej nie jest dzisiaj zajęciem atrakcyjnym, gdyż liczba godzin przeznaczonych na zajęcia muzyczne jest zbyt mała - nauczyciele muzyki w 2/3 wypełniają swój etat innymi zajęciami. Zwrócił również uwagę na fakt, iż popularność tzw. zajęć artystycznych jest niska. Według statystyki krajowej jedynie 16 proc. uczniów wybiera te zajęcia, ale w klasach ponadgimnazjalnych jest to zaledwie 7 proc. Zauważył, że wyływa to z braku różnorodności systemu kształcenia nauczycieli muzyki - poszczególne ośrodki są „własnymi klonami”, brak im lokalnej tożsamości, a ewolucja rynku pracy nie znalazła odbicia w systemie kształcenia nauczycieli muzyki i nie przygotowała ich do nowych zadań. Aby sprostać obecnym wyzwaniom, konieczna jest decentralizacja pewnych decyzji (podstawa programowa ukształtowana została na szczeblu centralnym), świadczenie różnego rodzaju usług edukacyjnych w zakresie uczenia i nauczania muzyki, kreowanie strategii na miarę lokalną, szukanie partnerów i wsparcia na szczeblu lokalnym, na przykład w samorządach miejskich czy wojewódzkich. O niewydolności obecnego systemu mówiła także Violetta Łabanow-Jastrzęb, animator kultury. Odznaką jego niewydolności jest, jej zdaniem, nieobecność zespołów dziecięcych i młodzieżowych w szkołach ogólnokształcących, brak alternatywnych form nauczania oraz działań niekonwencjonalnych. Łukę tę wypełniają - w ograniczonym zakresie - placówki wychowania pozaszkolnego, o czym mówiła Krystyna Stańczak-Pałyga. W roku 2012/2013, w skali całego kraju, funkcjonowało ich około pięciuset.

Remedium na taki stan rzeczy jest połączenie wspólnych działań samorządu i pasji nauczycieli z prawdziwego zda-

rzenia. Przykładem takich działań jest program edukacyjny „Mała Akademia Jazzu” (MAJ) realizowany w oparciu o dokonania muzyki jazzowej, z udziałem wybitnych artystów. MAJ dociera do szkół - tam dzieci raz w tygodniu wprowadzane są w świat współczesnej kultury muzycznej. Celem tych działań jest wychowanie świadomego odbiorcy kultury. Jak zaznaczył jej założyciel, Bogusław Dziekański, działalność Akademii nie ma charakteru komercyjnego, a spotkania w szkołach realizowane są bezpłatnie. MAJ wspierana jest finansowo przez samorząd Gorzowa Wlkp. oraz gminy objęte działaniem Akademii.

Bołączką obecnego systemu edukacyjnego jest również edukacja muzyczna na wsi. Dzieci, które są dowożone do szkoły i odwożone do domu, nie mogą uczestniczyć w atrakcyjnych dla nich pozalekcyjnych formach aktywności muzycznej, co ogranicza ich dostęp do korzystania z dóbr kultury. Wyjściem byłyby dotacje docelowe do budżetów gmin na kulturę muzyczną, zapewnienie stabilnych warunków finansowania umożliwiających podejmowanie długofalowych programów o zasięgu lokalnym, jak również wzorowanie się na doświadczeniach gorzowskich, które mogą być traktowane jako modelowy przykład współpracy z instytucjami samorządowymi.

Ekspertcy opowiedzieli się również za zwiększeniem liczby godzin przeznaczonych na kształcenie nauczycieli muzyki dla szkół ogólnokształcących. Wskazywali przy tym na potrzebę zmiany profilu kształcenia nauczycieli muzyki w uczelniach wyższych, ponieważ kształcenie muzyczne opiera się w nich w znacznej mierze na kształceniu dyrygentów chóralnych, a jest to tylko jeden wycinek kształcenia nauczycieli. Podkreślano, iż wskutek „unifikacji”

stracono wypracowane rozwiązania wykreślając z siatki godzin przedmioty, które nie miały swoich „odpowiedników uniijnych”, zmniejszono liczbę przedmiotów i kierując się oszczędnościami finansowymi wprowadzono łączenie grup. Ponadto, władze niektórych uczelni ograniczyły możliwość prowadzenia zajęć, nawet jeśli mieściły się one w standardach nauczania. Podniesiono przy tym kwestię uprawnień, jakie należy przypisać absolwentom studiów licencjackich, a jakie absolwentom studiów II stopnia. Zwrócono uwagę, że jakość przygotowania nauczycieli muzyki nie idzie w parze z redukcją godzin. Aby wykształcić dobrze przygotowanego nauczyciela przedmiotu „muzyka” potrzebny jest czas, różnorodność praktyk i doświadczeń.

Pogłębiona dyskusja w obecności przedstawicieli MEN, MKiDN, przedstawicieli instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych zaowocowała szeregiem wniosków i postulatów. Zostaną one złożone w Kancelarii Prezydenta na ręce ministra Macieja Klimczaka, gospodarza debaty, który zabierając głos po zakończeniu debaty wyraził nadzieję, że stanie się ona impulsem do dalszych działań, tak po stronie ministerstwa, jak i po stronie środowiska muzycznego. Na poparcie swoich słów przytoczył przykład jednego z krajów Europy Zachodniej, w którym po usunięciu przedmiotów artystycznych ze szkół ogólnokształcących zaobserwowano spadek poziomu wykształcenia ogólnego. Aby temu przeciwdziałać, po pięciu latach przywrócono naukę tych przedmiotów. Kończąc, zacytuje ostatnie zdanie gospodarza debaty: *Powinniśmy uprzytomniać sobie, jak wielki potencjał kryje się w nauczaniu przedmiotów artystycznych.*

NAJSTARSZE POLSKIE KOŁĘDY

Najstarszą zapisaną kołędą jest przełożona prawdopodobnie z języka czeskiego kołęda pt. *Zdrów bądź królu anielski*. Jej tekst zapisany został w kazaniu Jana Szczekny na Boże Narodzenie 1424 r. Autor był magistrem uniwersytetu praskiego, mnichem cysterskim i spowiednikiem królowej św. Jadwigi, a później profesorem teologii w Akademii Krakowskiej. Niewiele starsza, bo z 1550 r., jest jedna z najbardziej znanych i śpiewanych do dziś kołęd, która przetrwała niemal z niezmiennym tekstem - *Anioł pasterzom mówił. Przypominamy ją na okładce naszego Miesięcznika*.

Źródło: www.biblioteka.caecilianum.eu

Zdrow bądź, krolu anielski

*Zdrow bądź, krolu anjelski
K nam na świat w ciebie przyszył,
Tyś za jisty Bog skryty,
W święte, czyste ciało wliły.*

*Zdrow bądź, Stworzycielu wszego stworzenia!
Narodził(e)ś się w ucierpienia
Prze swego luda zawinienie.*

*Zdrow bądź, Panie, od Panny
Jenż się narodził za nie.*

*Zdrow bądź, Jezu Kryste, krolu!
Racz przyjaci naszą chwałę,
Racz daci dobre skonanie
Prze twej Matki zaśłużenie,
Abychom cię wždy chwalili
Z tobą wiecznie krolowali. Amen.*